

نقد حدیثی کتاب (مفاتیح الجنان)

حیدر حب الله

ترجمه: سعید نورا

سوال¹: در کتاب (نظریة السنة) به این نکته اشاره کرده اید که سید محمد جواد اصفهانی به مسأله وضع در ادعیه و زیارات اهتمام داشته است. این موضوع به نظرم مهم است، آیا کسی به این موضوع به زبان عربی پرداخته است؟ آیا کسی به موشکافی و نقد مفاتیح الجنان به روش مشرعة البحار شیخ آصف محسنی پرداخته است؟ نظر شما نسبت به کسی که کتاب مفاتیح الجنان را تحقیر کرده و ارزشی برای آن قائل نیست چیست؟

پاسخ: کسی که نسبت به مفاتیح الجنان به سبک مشرعة بحار الأنوار اثری نوشته باشد را سراغ ندارد. بله، تالاشهای متفرقه ای در این زمینه دیده می شود. در هر صورت این که در برخی از کتب ادعیه و زیارات چند کلمه که با کتاب خدا و سنت رسولش انسجام ندارد دلیلی بر تحقیر این کتب یا بی نفع نشان دادن این کتاب ها نمی شود. در دعا و زیارت ثبوت سندی شرط نیست فرض کنیم صدور آن چه که در مفاتیح الجنان آمده ثابت نباشد اما می توان با آن دعا یا زیارت خواند حتی اگر پدیدآورنده این دعاها شخصی زاهد باشد تا زمانی که در این دعا جمله ای نادرست به جهت مخالفت با کتاب و سنت یا با عقل و منطق نبینیم. در این صورت حق داریم این جمله یا این دعای به خصوص را با ارائه ادله نقد کنیم.

آری، دیگران حق ندارند مردم را در نسبت دعایی به معصوم الزام کنند یا آن را مستند استدلال فقهی یا اعتقادی قرار دهند یا پایه و اساسی برای تربیت دینی و روحی قرار دهند قبل از این که از طریق روش های اعتبار سنجی ثابت شده در محل خود اثبات شوند. نسبت دادن بی دلیل و

¹ حیدر حب الله، إضاءات فی الفكر والدين والاجتماع 1: 158 - 159. سوال 101.

برهان چیزی به دین تنها به خاطر ذوق عاطفی و قلبی مشمول این کلام پروردگار است: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾¹ (الإسراء: 36).

¹ . از آنچه به آن آگاهی نداری، پیروی مکن، چرا که گوش و چشم و دل، همه مسؤوند.